

Regioonide Komitee arvamus „Romasid käsitlevad integratsioonistrateegiad”

(2014/C 114/12)

I. POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused: integratsiooni edendamine ja võitlus diskrimineerimise vastu

1. tervitab komisjoni teatist kui kindlat tõendit ELi pühendumisest roma kogukondade integratsiooni edendamisele ⁽¹⁾ ja võitlusele diskrimineerimise vastu, mida romad sageli kogevad riiklike integratsioonistrateegiade kaudu;
2. meenutab, et romad, keda on Euroopas hinnanguliselt 10–12 miljonit (kellest 6 miljonit elavad ELis), on Euroopa suurim etniline vähemus. Enamik romasid on ELi kodanikud.
3. märgib, et roma kogukonna suurus ning selle sotsiaalne ja majanduslik olukord on igas liikmesriigis erinev; seetõttu tuleks romade kaasamise riiklike meetodeid kohandada vastavalt sealsetele konkreetsetele oludele ja vajadustele, sealhulgas kehtestades selliseid poliitikameetmeid või jätkates nende elluviimist, mis on laiemas kontekstis suunatud sellistele marginaliseerunud ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele nagu romad;
4. leiab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid kannavad ühiselt vastutust romade sotsiaalse kaasatuse ja integratsiooni parandamise eest. Meenutab, et kohustus ja õiguslik nõue võidelda diskrimineerimise, eelarvamuste ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, millega romad kokku puutuvad, tuleneb Euroopa Liidu toimimise lepingust ⁽²⁾, kus sätestatakse kohustus võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Mõistab seetõttu teravalt hukka ükskõik millise diskrimineerimise roma kogukondade suhtes;
5. kinnitab, et liikmesriikide poliitikas, mille eesmärk on õigustatult romade seas seaduslikkuse põhimõte austamise edendamine ja kaitsmine, ei saa mingil juhul kahtluse alla seada või isegi eirata romade kui teatud liikmesriigi kodanike (mitte kodakondsuseta isikute) õigust Euroopa kodakondsusele. Komitee väljendab kahetsust valimatu väljasaatmismenetluse kasutamise suhtes, millega välistatakse a priori romade vastuvõtt ja lükatakse kõrvale kõik integratsioonieesmärgid. Komitee kutsub Euroopa Liitu üles tooma selles küsimuses selgust.
6. mõistab hukka stereotüüpide kasutamise ja piiratud juurdepääsu avalikele teenustele tajutavate kultuuriliste erinevuste tõttu. Kinnitab oma toetust komisjoni jõupingutustele lahendada roma kogukondade probleeme, mis tulenevad vaesusest, tööturu tõketest ning juurdepääsust eluasemele ja tervishoiule, suunates tähelepanu integratsioonistrateegiade eduka rakendamise eeltingimustele; kuna lahendused neile probleemidele on ikka veel ebapiisavad, soovib komitee jõupingutusi tugevdada, seejuures ka kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele suurema vastutuse andmise kaudu;
7. rõhutab, et integratsioon on kahe-suunaline protsess. Sellega seoses peaksid romasid esindavad organisatsioonid teavitama roma kogukondi hüvedest, mida neil on võimalik saada vastuvõtvas riigis integreerudes, samuti selles riigis elamisega kaasnevatest kohustustest.
8. toetab komisjoni seatud prioriteete, milleks on mitmed integratsioonistrateegiade edukaks rakendamiseks olulised struktuurilised eeltingimised, nagu tihedam koostöö kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ja proportsionaalsete finantsressursside eraldamine;

Euroopa Liidu strateegia rakendamine

9. kutsub Euroopa Komisjoni üles määratlema selged ja mõõdetavad eesmärgid ja näitajad neile liikmesriikidele, kus asuvad romade kogukonnad, jälgides samas kõigi nelja samba raames tehtavaid edusamme, sealhulgas koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

⁽¹⁾ Vastavalt teatisele viidatakse terminiga „romad” siinkohal tervele reale eri rahvusrühmadele (nagu romad, sintid, kale'd, mustlased, romanichel'id, boyash'id, askalid, egiptlased, yenish'id, dom'id, lom'id) ja see hõlmab samuti traveller'e.

⁽²⁾ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust.

10. rõhutab, kuivõrd tähtis on, et liikmesriigid võtaksid vastu tervikliku, sektoriülese ja kooskõlastatud integratsioonistrateegia. ELi raamstrateegias määratletud peamised poliitikavaldkonnad on tõepoolest omavahel seotud. EL ja liikmesriigid ei suuda lahendada igat probleemi „ülalt-alla” strateegia abil, millega püütakse romade kogukondi ülevalt poolt ühesuguseks tasandada, vaid nad peaksid tuginema kõigi osalejate koostööle kõigil tasandil;
11. kutsus Euroopa Komisjoni üles kehtestama lihtsama järelevõtmehhanismi, mis võimaldaks tõhusamalt hinnata nendele liikmesriikidele seatud eesmärged, kus asuvad romade kogukonnad, ning soovitada neile praktilisi meetmeid;
12. väljendab kahetsust, et komisjoni dokumendis peaaegu ei käsitleta romade integreerimisel tehtud jõupingutusi kõige uuemates liikmesriikides, ega kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides, kelle seast mõningates on märkimisväärse suurusega roma kogukonnad, kes hädasti toetust vajavad. Seda olukorda tekitab või süvendab tõrjutus ja diskrimineerimine;
13. kutsus ELi kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike üles jätkama diskrimineerimisvastaste õigusaktide vastuvõtmist ning välja töötama/läbi vaatama romasid käsitlevaid integratsioonistrateegiaid, kaasates kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, hõlmama mõõdetavaid eesmärged ja lisama kohustuse saavutusi korrapäraselt avaldada;
14. tervitab mõtet luua romade integreerimise riiklike kontaktpunktide võrgustik, et hõlbustada kogemuste mitmepoolset vahetamist, vastastikust õppimist ning koostööd; kutsus üles võrgustikku kaasama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajaid. See platvorm peaks hõlmama ka ELi kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide esindajaid;
15. tunnustab (Euroopa Nõukogu) Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi tööd, eelkõige selle resolutsiooni „Romade olukord Euroopas: väljakutse kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele”⁽³⁾. Kutsus ELi institutsioone üles tihedamale koostööle Euroopa Nõukoguga romade olukorra parandamisel ning toetama selle raames vastloodud romade kaasamist käsitlevat Euroopa linnade ja piirkondade ühendust ning väga edukat Dosta! kampaaniat.
16. kutsus liikmesriike üles tagama, et romad kuuluksid rahvusvahelise õiguse, eelkõige rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni kaitse alla⁽⁴⁾;
17. kutsus üles looma romadele mõeldud poliitikameetmeid, strateegiaid ja rahastamisvahendeid, mis hõlmaksid lisaks paiksetele roma kogukondadele selgesõnaliselt ka sisserändajatest romasid, kes tulevad teistest liikmesriikidest ja kolmandatest riikidest;
18. teeb Euroopa Komisjonile ettepaneku kutsuda liikmesriike ning nende kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles looma juhendamiskavu, mis tagaksid sidemed romade ja avalike asutuste vahel ning laiendaksid romade töövõimalusi;
19. rõhutab, et kodanikuühiskonna roll ei peaks piirduma ainult nõuandmisega, vaid ta peaks osalema aktiivselt ka riiklike strateegiate elluviimises ja järelevalves;
20. kinnitab, et on oluline kaasata roma kogukondade esindajad kõigil valitsemistasanditel romade integratsiooni käsitlevate poliitikameetmete ja strateegiate väljatöötamisse;
21. tunnustab, et roma naised kogevad mitmest diskrimineerimisest, ja nõuab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused teeksid riiklike asutuste ja kodanikuühiskonnaga koostööd selle probleemi lahendamiseks, sealhulgas töötades välja strateegiad, mis roma naisi aktiivselt ennetus- ja integratsiooniprogrammidesse kaasavad ja neile seejuures vastutust annavad;

Rahastamine

22. kiidab heaks komisjoni soovitusel lisada romade integratsioon selgesõnaliselt programmiperioodi 2014–2020 partnerluslepingutesse;

⁽³⁾ Kongressi resolutsioon 333, oktoober 2011 (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1855297>).

⁽⁴⁾ Euroopa Nõukogu, 1995 (www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/).

23. kutsub üles rakendama dünaamilisemat lähenemisviisi vahendite eraldamisel Euroopa eri osade erinevate vajadustega paremaks tegelemiseks, tagades tõhusa toetuse piirkondadele, kus on keskmisest suuremad romade kogukonnad ja/või märkimisväärne romade juurdevool. Kutsub samuti andma selget, püsivat ja dünaamilist toetust neile kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes juba viivad ellu või kellel on kavas ellu viia romade arengu ja edendamise tegevuskavu

24. kordab vajadust tagada piisavad rahalised vahendid kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes tänu oma poliitikameetmetele lastekaitse ja lastehoiuteenuste valdkonnas ning hariduse saamise õigust edendavatele poliitikameetmetele etendavad strateegilist rolli roma laste kaasamise tagamisel eelkooli- ja koolisüsteemidesse;

25. leiab, et kodanikuühiskonna organisatsioonidel, kes romasid esindavad või toetavad, peab olema parem ligipääs avaliku sektori rahalistele vahenditele (sealhulgas ka ELi rahastutele) integratsioonipoliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks;

26. soovib eri rahastutest tulevaid romade integratsiooni edendamise vahendeid tõhusamalt koordineerida. Selline temaatiline lähenemine oleks tohutult abiks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kus on suured roma kogukonnad, et tegeleda tõhusalt uute väljakutsetega ja pakkuda võimalusi tõrjutuse vältimiseks, samuti sidemete tihendamiseks kohalike kogukondadega;

27. rõhutab, et romade puhul võib ühesuguste meetmete rakendamine anda soovitud vastupidise tulemuse. Palju parem oleks lähtuda üksikisikule suunatud meetmetest, mis rõhutavad isikliku algatuse julgustamist, ergutamist ja hüvitamist, eelkõige seoses tööhõive ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega. Näitena võib välja tuua üksikisikute ja perede süsteemse profileerimise ja koolitamise, uute ettevõtete ja hariduse toetamine, pöörates eritähelpanu andekatele romadest õppuritele;

Lapsed ja haridus: integratsiooni võtmetegur

28. tõdeb, et roma elanikkond on noor: 35,7 % neist on alla 15 aasta vanad, võrreldes 15,7 %ga ELi koguelanikkonnast. Romade keskmine vanus on 24 aastat, võrreldes ELi keskmise 40 aastaga. Suurel enamusel tööealistest romadest puudub püsiva töökoha leidmiseks vajalik haridus, mis viitab ilmekalt sellele, kui tähtis on investeerida roma laste haridusse, et võimaldada neil edukalt tööturule siseneda ja ühiskonda integreeruda;

29. leiab, et ükskõik millise integratsiooniprogrammi eduks on tähelepanu pööramine elanikkonna enamusele kohandatud haridusele sama tähtis kui tähelepanu pööramine elanikkonna vähemuse haridusele;

30. kordab vajadust terviklikuma lähenemisviisi järele integratsioonis ja soovib tagada lapsevanematele põhilise kirja- ja arvutamisoskuse, mis on võtmeks roma lastele hariduse andmisel;

31. kutsub üles lõpetama roma laste eraldamise ja õpiraskustega laste koolidesse paigutamise tava, samuti lõpetama eraldamise tavakoolides;

32. leiab, et positiivse diskrimineerimise tava tuleks juurutada väga läbikaalutletult ja piiratud ulatuses, et mitte seada ohtu võrdsete õiguste ja võimaluste põhimõtteid;

33. peab vajalikuks meetmete võtmist selle edendamiseks, et õpetajaid ja õpilasi koolitatakse romadesse tolerantsemalt suhtuma;

34. rõhutab vajadust vältida koolides segregeerimist ja seada integreeritud hariduse andmine normiks, et hoida ära tõrjutust ja enamusest eraldumist; romadel endil peaks olema aktiivne roll vaenulikkuse tõkete kaotamisel, kaasates vanemad koolieelses- ja kooliharidusse;

35. leiab, et roma laste marginaliseerumise ja tõrjutuse ärahoidmiseks tuleb sekkuda võimalikult varases lapseas, tagades hariduse ja hoole koolieelikutele;

36. on seisukohal, et romadest õpetajate ja õpetajaabide agaram töölevõtmine võiks aidata aktiivselt kaasa etniliste pingete vähendamisele koolides;
37. jagab kartust, et roma lastel on suurem oht langeda suurde ja äärmisesse vaesusesse kui ühelgi teisel vähemusrühmal Euroopas;
38. kutsub liikmesriike üles võtma vastu tõhusaid strateegiaid, et võidelda laste tööjõu kasutamise, alaealiste kerjajasse kaasamise ning korraldatud abielude ja alaealistega abiellumise tava vastu, ning võitlema tõhusamalt inimkaubanduse vastu;
39. tuletab meelde komitee varasemaid arvamusi,⁽⁵⁾ milles rõhutati vajadust kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja roma kogukondi töösse riiklike romasid käsitlevate integratsioonimeetmete ja sotsiaalse tõrjutuse vastaste meetmete kallal;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll ja kaasatus

40. kinnitab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on valitsustasand, kes vastutab kõige enam romade integratsiooni eest;
41. rõhutab, et üksnes kindlatel alustel püsivad partnerlussuhted kõigi sidusrühmade, sealhulgas ka kodanikuühiskonna organisatsioonide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel saavad anda tulemuseks tõhusate romasid käsitlevate integratsioonistrateegiate väljatöötamise. Leiab, et praegune ülevalt-alla lähenemisviis ei saa anda rahuldavat tulemust;
42. leiab, et romade ränne muudab roma kogukondade tunnusjooni ja nende kogetud kohapealset sotsiaalset tõrjutust ning nõuab teistsuguseid sekkumiseviise integratsiooni saavutamiseks, kuna universaalne, kõigisse ühte viisi suhtuv strateegia ilmselt ei too edu. usub seetõttu, et probleemiga tegelemiseks oleks tõhusam detsentraliseeritum lähenemisviis;
43. soovitab, et romade integratsiooni strateegiad oleksid kooskõlas ELi strateegiaga vaesuse vähendamise ning sotsiaalse ja majandusliku tõrjutuse vallas ning et kohalikul ja piirkondlikul tasandil töötataks välja ja viidaks ellu sihtprogrammid ja -algatused konkreetsete ja mõõdetavate eesmärkide alusel;
44. väljendab muret, et ainult 20 liikmesriiki on kaasanud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused struktureeritud dialoogi romasid käsitlevate riiklike strateegiatega, et ainult 12 liikmesriiki on edendanud kogemuste jagamist ja koostööd kohalike omavalitsuste vahel ning ainult 15 liikmesriiki on eraldanud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele vahendeid romade integratsiooniks. Kutsub seetõttu liikmesriikide valitsusi üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi aktiivsemalt romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega väljatöötamisse;
45. rõhutab vajadust süvendada võitlust romadele suunatud diskrimineerimise ja rassismi vastu, suurendades liikmesriikide kodanikuühiskondade teadlikkust romade kaasamise sotsiaalsete ja majanduslike eeliste kohta ning suurendades romade endi teadlikkust oma õigustest ja kohustustest;
46. leiab, et kõigi riiklikku toetust saavate meetmete või algatustega peab kaasas käima sanktsioonide, näiteks rahalise hüvitise kaotamise, võimalus. Sanktsioone rakendatakse üksnes juhul, kui rikutakse kokkulepitud käitumisreegleid või seadusesätteid. Nimelt tuleb innustada jõupingutusi pikaajalise sõltuvuse vähendamiseks riigist, parandades romade tööhõive tingimusi ja edendades samas võimalusi palgatöök, millest saadav tasu ületab töötü abiraha.
47. kutsub Euroopa Komisjoni üles avaldama spetsiifilisemaid andmeid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasatuse kohta riiklike romasid käsitlevate strateegiatega rakendamisse;
48. kutsub üles looma kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kontaktpunktid igas liikmesriigis dialoogi edendamiseks ja kaasatuse tagamiseks;
49. kutsub valitsusasutusi toetama ja lihtsustama täiskasvanutele mõeldud haridus- ja koolitusprogramme, et võimaldada romadel omandada konkreetseid oskusi, mille järele on nõudlus. Selliste koolitusprogrammide koostamisse ja juhtimisse tuleks kaasata erasektor. Näiteks võivad hooaj töö lepingud tõhusal ja seaduslikul viisil pakkuda romade vähemuse liikmetele töökohti vabal turul;

⁽⁵⁾ „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistik aastani 2020” (CdR 247/2011 fin); „Romade sotsiaalne ja majanduslik integratsioon Euroopas” (CdR 178/2010 fin).

50. kinnitab, et oluline on eraldada piisavaid finants- ja inimressursse kohalikele omavalitsustele, et võimaldada neil romasid käsitlevate integratsioonistrateegiatega rakendamisele tõhusalt kaasa aidata;

Subsidaarsus ja proportsionaalsus

51. oma varasemas arvamuses⁽⁶⁾ hindas komitee Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 määratletud subsidaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete järgimist järgmiselt:

- komisjoni ettepanek on kooskõlas subsidaarsuse põhimõttega, sest Euroopa roma kogukonna riigiülesus ja ühised sotsiaalse tõrjutuse jooned, millega see kogukond Euroopa eri piirkondades kokku puutub, on sellised, et kavandatud meetmeid saaks paremini ellu viia ELi tasandil;
- kasutusele võetud meetmed ei nõua uute õigusaktide vastuvõtmist, kuna esiteks kuuluvad nad avatud koordineerimise meetodi alla ja teiseks põhinevad paljud neist juba kehtival õigusaktidel, mis on vastavuses proportsionaalsuse põhimõttega;

II. MUUDATUSETTEPANEKUD SOOVITUSE ETTEPANEKU KOHTA (COM(2013) 460 final)

Muudatusettepanek 1

Punkt 4.2

Komisjoni ettepaneku tekst	Regioonide Komitee muudatusettepanek
Samuti peaksid nad kaasama piirkondi, kohalikke asutusi ning kohalikku kodanikuühiskonda, kes vaataksid riiklikud strateegiad läbi, juhiksid, rakendaksid ja kontrolliksid neid. Asjaomased sidusrühmad tuleks kaasata seoses partnerluslepingute ja tegevusprogrammidega, mida kaastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest. Kesk- ja kohalikud asutused peaksid tegema alalist koostööd strateegiatega rakendamisel. Selleks tuleks liikmesriikidel eraldada kohalikele ametiasutustele piisavalt vahendeid, et hõlbustada suunatud poliitika kohaldamist kohalikul tasandil.	Samuti peaksid nad kaasama piirkondi, kohalikke asutusi ning kohalikku kodanikuühiskonda, kes vaataksid riiklikud strateegiad läbi, juhiksid, rakendaksid ja kontrolliksid neid. Asjaomased sidusrühmad tuleks kaasata seoses partnerluslepingute ja tegevusprogrammidega, mida kaastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, <u>koostamisse ja rakendamisse. Kesk- ja Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud</u> asutused peaksid tegema alalist koostööd strateegiatega rakendamisel. Selleks tuleks liikmesriikidel eraldada <u>piirkondlikele ja/või</u> kohalikele ametiasutustele piisavalt vahendeid, et hõlbustada suunatud poliitika kohaldamist <u>piirkondlikul ja/või</u> kohalikul tasandil.

Motivatsioon

Muudatusettepanek 2

Punkt 4.7

Komisjoni ettepaneku tekst	Regioonide Komitee muudatusettepanek
Liikmesriigid peaksid andma romade integreerimise riiklikele kontaktpunktile piisavad volitused, rahalised vahendid ja personali romade integreerimispoliitika valdkonnaülese rakendamise ja kontrollimise tõhusaks koordineerimiseks nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil. Liikmesriigid peaksid tagama, et romade integreerimise riiklike kontaktpunktidega konsulteeritakse otsustusprotsessi ajal, kui arutlusel on asjaomase poliitika määratlemine, rahastamine ja rakendamine. Romade integreerimise riiklikud kontaktpunktid peaksid hõlbustama roma kodanikuühiskonna osalemist romade integreerimist käsitlevate riiklike strateegiatega ja kohalike tegevusavade rakendamisel ja samuti nende kaasamist.	Liikmesriigid peaksid andma romade integreerimise riiklikele kontaktpunktile piisavad volitused, rahalised vahendid ja personali romade integreerimispoliitika valdkonnaülese rakendamise ja kontrollimise tõhusaks koordineerimiseks nii riiklikul, <u>piirkondlikul</u> kui ka kohalikul tasandil. Liikmesriigid peaksid tagama, et romade integreerimise riiklike kontaktpunktidega konsulteeritakse otsustusprotsessi ajal, kui arutlusel on asjaomase poliitika määratlemine, rahastamine ja rakendamine. Romade integreerimise riiklikud kontaktpunktid peaksid hõlbustama roma kodanikuühiskonna osalemist romade integreerimist käsitlevate riiklike strateegiatega ja <u>piirkondlike või</u> kohalike tegevusavade rakendamisel ja samuti nende kaasamist. <u>Romade integreerimise riiklikud kontaktpunktid peaksid olema hõlpsasti leitavad, sealhulgas internetis.</u>

Motivatsioon

⁽⁶⁾ CdR 247/2011 fin

Muudatusettepanek 3

Punkt 5.4

Komisjoni ettepaneku tekst	Regioonide Komitee muudatusettepanek
Selle põhjal kontrollib komisjon olukorda üksikasjalikult ning kolm aastat pärast käesoleva soovituse vastuvõtmist hindab selle läbivaatamise ja ajakohastamise vajadust.	Selle põhjal kontrollib komisjon olukorda üksikasjalikult ning kolm aastat <u>30 kuud</u> pärast käesoleva soovituse vastuvõtmist hindab selle läbivaatamise ja ajakohastamise vajadust.

Motivatsioon

Kui Euroopa Komisjonile jäetakse aega üks aasta, st kuni 2016. aasta juunini, kõnealuse soovituse rakendamise hindamiseks, siis võib tekkida oht, et võimalikke järeldusi ei integreerita struktuurifondide määruste vahekokkuvõttesse.

Brüssel, 28. november 2013.

*Regioonide Komitee
president*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
